

УДК 621.928.9: 636.4

Богачик О.Г., маг. вет. Медицини, bogachyk@gmail.com, *UFAW (Universities Federation For Animal Welfare)*, м. Біла Церква ©

ЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ «ДОБРОБУТ ТВАРИН» ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Дано обґрунтування важливості викладання дисципліни “Добробут тварин” для студентів факультету ветеринарної медицини, визначення добробуту тварин і його аспектів, описана мета і завдання викладання дисципліни та перелік розділів, які необхідно засвоїти студентам при вивченні дисципліни. Викладений загальний зміст дисципліни.

Ключові слова: навчання, добробут тварин, поведінка, етичне відношення, адаптація, стрес.

Навчання – це цілеспрямована взаємодія викладача і студентів, у процесі якої засвоюються знання, формуються уміння й навички (Вікіпедія).

Основним завданням ВУЗів по підготовці спеціалістів ветеринарної медицини — дати їм достатньо знань і сформувані уміння і навички для роботи у тваринництві, та інших областях де використовуються тварини. На сучасному етапі спеціаліст ветеринарної медицини задіяний у багатьох сферах людського буття. Він стоїть на сторожі здоров'я не тільки тварин, а фактично і людей, контролюючи антропозоонози, та впливаючи на якість продуктів тваринного походження. Також, спеціаліст ветеринарної медицини приймає участь у формуванні етичного відношення до тваринного світу і може стикатися із рядом дилем етичного характеру у повсякденній практиці. Сучасне життя ставить ряд нових викликів перед випускниками, світ постійно змінюється, з'являються нові захворювання, погіршується екологія, глобалізація спричиняє тісне інтегрування національних економік і їх взаємозалежність, зростає імпорт і експорт як тварин, так і продуктів тваринного походження, виникають нові системи утримання та вдосконалюються старі, постійно змінюється законодавство у якому намагаються врахувати усі ці чинники. Це все вимагає від спеціаліста ветеринарної медицини фундаментальних знань різних дисциплін які викладаються, а від ВУЗів пошуку і введення нових навчальних курсів які відповідають сучасному етапу і стануть корисними у майбутній практичній роботі фахівців ветеринарної медицини.

Однією з таких дисциплін я вважаю, є “Добробут тварин”. Така дисципліна викладається в усіх провідних аграрних ВУЗах світу і є однією із основних у навчанні студентів.

Мета і завдання викладання дисципліни.

Метою викладання дисципліни, є навчити студентів розуміння “природи” тварини, її потреб і мотивацій, що дає змогу попереджувати ряд захворювань спричинених утриманням у сучасних системах, вдосконалювати існуючі

системи та пропонувати нові, які би були не агресивними по відношенню до тварин і сприяли отриманню якісного, здорового продукту.

Навчити студентів орієнтуватися у вимогах законодавства щодо утримання, транспортування та забою тварин в частині “Законодавство по добробуту тварин”. Дати розуміння етичних основ взаємодії з тваринами, видової поведінки тварин (етологія), викласти поняття “стресу” і адаптації.

В основі цієї дисципліни лежить визнання того що, спостерігаючи за поведінкою продуктивних тварин ми можемо визначити їх фізіологічний і психічний стан, взаємодію із зовнішнім середовищем, сказати чи вона є гармонійною, а також, чи вони в змозі адаптуватися та страждають. Оскільки поведінка часто спричиняє нейро-ендокринні зміни, аналіз цих змін в організмі тварини є дуже важливим для визначення добробуту тварин і це має відношення до етології. (Dantzer 1993, Dantzer, Mormede and Henry 1983a,b).

Визначення добробуту

Якщо в певний час індивідуум не має з чим боротися, він може бути у хорошому стані, добре себе почувати і це можна визначити фізіологічно, у нього хороший психічний стан і нормальна поведінка. Інший може мати певні проблеми у житті, які призводять до того, що він не може до них адаптуватися. Пристосування, припускає контроль над психічною і фізичною стабільністю, а недостатнє пристосування може призвести до неспроможності рости, неспроможності розмножуватися чи смерті. Третій індивідуум може мати проблеми, але використовуючи свій механізм пристосування може пристосуватися, але із зусиллями. Другий і третій індивідууми можуть виявляти ознаки потенційної невдачі чи складнощів у пристосуванні, вони можуть мати неприємні відчуття які асоціюються з цими ситуаціями.

Добробут індивідуума – це його стан у якому він намагається пристосуватися до свого середовища (Broom, 1986).

Добробут тварин (animal welfare) — це комплексний термін який дає нам розуміння стану тварини на даний момент часу. Говорячи про добробут тварин ми намагаємося оцінити стан тварини з позиції самої тварини. Добробут тварин має відношення до багатьох чинників.

“Ми повинні визначити добробут таким чином, щоб це можна було легко пов'язати із такими поняттями як: потреби, свобода, щастя, пристосування, контроль, передбачуваність, відчуття, страждання, біль, хвилювання, страх, нудьга, стрес і здоров'я”(D.Broom). Добробут тварин визначається по шкалі від "поганого" до "хорошого" .

В основу оцінки добробуту закладені **"П'ять свобод"**:

1. Свобода від голоду і спраги
2. Свобода від дискомфорту
3. Свобода від болю, травм чи хвороби
4. Свобода виявлення нормальної поведінки
5. Свобода від страху і страждання

Аспекти добробуту тварин

1. Наука
2. Етика

3. Право(законодавство)

Наука добробуту розглядає вплив людей на тварин і наслідки цього впливу для тварин.

Етика добробуту розглядає вчинки людей по відношенню до тварин

Право(законодавство) визначає як саме люди повинні поводитися з тваринами. Важливо усвідомлювати, що полеміка навколо проблем добробуту неминуче включає всі три елементи.

Наука намагається кількісно оцінити вплив на тварин, вдаючись при цьому до фізіологічних, поведінкових, загально медичних (здоров'я) і так далі «одиниць виміру».

В центрі уваги етики — вчинки людей, оскільки вона розглядає етичні основи людської поведінки. Предметом розгляду є те, як ми поведимося і як би нам слід було поводитися з тваринами.

По суті, законодавство — результат науки і етики, оскільки воно відображає суспільні норми що регулюють використання тварин і правила поводження з ними.

Так коротко можна охарактеризувати “Добробут тварин”. Ця дисципліна має зв'язок з рядом інших дисциплін, зокрема з такими як “Фізіологія тварин”, “Етологія”, “Гігієна тварин”, “Тваринництво”, “Ветеринарно-санітарна експертиза”, “Генетика” та інші.

Перелік розділів, які необхідно засвоїти студентам при вивченні дисципліни

1. Загальний добробут тварин його визначення та оцінка
2. Добробут ВРХ
3. Добробут свиней
4. Добробут птиці
5. Добробут коней
6. Добробут овець і кіз
7. Добробут домашніх тварин
8. Добробут диких тварин яких утримують у неволі (звіринці, цирку)
9. Добробут піддослідних тварин
10. Добробут тварин під час транспортування
11. Добробут тварин під час забою

У кожному з цих розділів подається видова характеристика поведінки тварин та їх походження для того, щоб студенти розуміли причини тих, чи інших потреб тварин і потенційну небезпеку при незадоволенні таких потреб, для здоров'я тварин. Деякі видові особливості зоопсихології тварин і їх соціальної взаємодії. Характеристика різних систем утримання і ступінь їх агресивності чи толерантності до тварин. Аналізуються можливі негативні впливи на здоров'я тварин різних систем утримання. Вивчаються шляхи покращення добробуту тварин, забезпечення їх основних потреб тим самим сприяючи покращенню їх здоров'я, збільшенню резистентності та здатністю до адаптації. Подається аналіз законодавства по добробуту тварин. Розглядається взаємозв'язок людина — тварина і його вплив як на тварин, так через продукти харчування, на людей.

Висновки:

Викладання дисципліни “Добробут тварин” студентам факультету ветеринарної медицини буде сприяти покращенню їх фахової підготовки, дасть можливість краще розуміти поведінку тварин та їх потреби, поняття стресу та адаптації, взаємодії тварини і середовища. Допоможе здійснювати профілактику ряду захворювань спричинених невідповідними умовами утримання, та наблизить українську освіту до світових стандартів. На нашу думку “Добробут тварин” доцільно викладати в межах програми Загальної ветеринарної профілактики (ЗВП).

Література

- 1.WSPA “Concepts in Animal Welfare education programme”
- 2.D. M. Broom “Animal Welfare: Concepts and Measurement” 1991.
- 3.Biotechnology and Biological Sciences Research Council “Science and Animal Welfare”
- 4.D.M. Broom “Animal Welfare” 2004. Bienestar animal. In Etología Aplicada ed. F.Galindo Maldonado and A. Orihuela Trujillo, 51-87. U.N.A.M.: Mexico City (in Spanish).

Summary

Made review of Animal Welfare Education importance for veterinary medicine students. Made Animal Welfare definition and its aspects. Displayed Animal Welfare assessment. Made analysis of Animal Welfare Education basic target and tasks. Described content of this subject.

Стаття надійшла до редакції 26.03.2010